

Στ' όνομα του παραμυθιού...

Το παραμύθι που ακολουθεί γράφτηκε και αρχικά παρουσιάστηκε δραματοποιημένο στο πλαίσιο του μαθήματος «Κουκλοθέατρο και μαριονέτες», με διδάσκουσα την κ. Αντιγόνη Παρούση, στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Θέατρο και Εκπαίδευση» του Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Αθήνας. Για τη σκηνική απόδοση χρησιμοποιήθηκε κούκλα σε φυσικό μέγεθος, με τεχνικές κίνησής της στο χώρο από τον ερμηνευτή, και με ευρύτερη κινησιολογική υποστήριξη του ηχογραφημένου υλικού (αφήγηση, μουσική, τραγούδι). Ως σκηνικά, χρησιμοποιήθηκαν παραβάν από ρυζόχαρτο στο βάθος και στο πλάι, πάνω στα οποία είτε προβάλλονταν διαφάνειες (μέσω power point) είτε, με τη βοήθεια εξωτερικού φωτισμού, επιτυγχάνονταν διάφορα εφέ σκιάς, καθώς αρχικά ο ερμηνευτής κινείται πίσω από ή μπροστά από αυτά. Ως σκηνικά αντικείμενα χρησιμοποιήθηκαν μία καρέκλα και ένα ψαλίδι. Επίσης παρουσιάστηκε, με τη μορφή θεατροποιημένης αφήγησης, στο πλαίσιο συνεδρίου με θέμα «Τέχνες και εκπαίδευση: Δημιουργική εκμάθηση των γλωσσών» που διοργανώθηκε από το Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αθήνας και από την Ένωση καθηγητών Μουσικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Μαράσλειο Διδασκαλείο, Μάιος 2011).

Ένα κοιμισμένο κοριτσάκι ακούει έναν θόρυβο-«γκαπ», νιώθει έναν γερό πόνο στο κεφάλι. Ξυπνάει, καταλαβαίνει ότι βρίσκεται σε ευρύχωρο κούφωμα, στο εσωτερικό του κορμού μιας χοντρήs οξιάs. Από μια τρυπούλα βλέπει μια απεραντοσύνη-μια παχιά σκόνη στο χρώμα του ατσαλιού, ο άνεμος την αναστατώνει περιοδικά, ακούγεται ένα «φρρρρρ» αποκαρδιωτικό και μετά παραμένει ακίνητη. Και πάλι το ίδιο. Ο πόνος κατεβαίνει στον αυχένα, το κοριτσάκι τρίβεται ελαφρά, και τότε ακούει τη φωνή βραχνιασμένηs γυναίκαs, που βγαίνει με κόπο, και που θα μπορούσε να ήταν φωνή αντρική. Λέει: «Δεν υπάρχει πια τίποτα-δεν άξιζε τον κόπο να υπάρχει. Είσαι μόνη. Έχεις μαλλιά εντυπωσιακά πυκνά και μακριά, στη μνήμη σου φτερουγίζουν αναλαμπές, αν και γυμνή αντέχεις το κρύο. Μόνο που το βάρος σου είναι κάπως...τέλος πάντων. Πέρασες όλη την προηγούμενη νύχτα σφιχταγκαλιάζοντας μια φωτογραφία. Σου την πήρα. Για να μπορέσεις να τη ζωντανέψεις ξανά. Δεν θα τα θυμάσαι αυτά. Μόνο το όνομά σου θα θυμάσαι: Αστρική. Και όσα αγαπούσες. Σε επτά ημέρες θα ξαναμιλήσουμε. Αν θελήσεις. Και αν τα καταφέρεις».

ΗΜΕΡΑ ΠΡΩΤΗ

Η Αστρική αισθάνθηκε δυνατό πόνο μπροστά στο μέτωπο. Τα μέλη του σώματος είχαν μακρύνει ενοχλητικά, δεν μπορούσε να παραμείνει άλλο στην οξιά. Άρχισε να προχωράει στη γκρίζα σκόνη. Πιάστηκαν τα μαλλιά της στις άκρες, μπερδεύτηκαν, στη αρχή σαν σκοινιά, μετά μαλακά σαν ζυμάρι, σαν πολτός... Θυμήθηκε πόσο ωραίος ήταν ο πρώτος χιονάνθρωπος που έφτιαξε. Μέχρι να λιώσει, της έκανε καλή παρέα. Πονούσαν τα χέρια της, έσφιξε τα δόντια, ξεκόλλησε την άκρη απ' τα μαλλιά. Ξεχώρισε έναν σβώλο τόσον δα, τον ζύμωσε σαν πλαστελίνη. Φύσηξε το ανθρωπάκι που δημιούργησε, όχι εντελώς όμοιο με εκείνη, το πέταξε ψηλά και το ξανάπιασε, κι αυτό συνεχώς μεγάλωνε, έφτασε το δικό της ύψος και τη μάζα. Συνέχεια βάραινε, δεν μπορούσε πια να τον κινεί στα χέρια της. Μόνο τον αγκάλιαζε, άσπρο και βαρύ. Βάδιζαν μαζί στη σκόνη, σαν σε παγοδρόμιο. Εκείνος δεν ήξερε, σκόνταφτε. Ας μπούμε στη οξιά, σκέφτηκε αυτή, αύριο θα εξερευνήσουμε μαζί όλη τη σκόνη. Τα μαλλιά της είχανε στο μεταξύ λιγοστέψει.

ΗΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Βάδιζαν, κι η άμμος ίσα που φωσφόριζε, ατελείωτη, ανίκητη, κλεισμένη στον εαυτό της. Το ζωντανό χιονανθρωπάκι είχε αρχίσει να μεστώνει για τα καλά. Άγαρμπος ήταν, περπατούσε σαν να έπλεε στο νερό, μόλις τα χείλη του σχημάτιζαν μικρή γκριμάτσα, την έπαιρνε πίσω, σαν να μετάνιωνε. Η Αστρική πονούσε πολύ, γλώσσα, δόντια, μάγουλα, ο πόνος δε συνηθίζεται, αλλά ίσως-πού ξέρεις... «πού ξέρεις», ένας- ένας οι φθόγγοι ξεμύτιζαν με δυσκολία απ' το στόμα της. «Πρέπει να αλλάξεις κάπως», ψιθύριζε στο πλάσμα που ακροβατούσε πλάι της αποσβολωμένο στη σκόνη. «Τι κάπως, πολύ. Να λεπτύνεις, να ψηλώσεις, να κοιτάς γύρω σου με περισσότερο ενδιαφέρον, κυρίως να μου πεις τη γνώμη σου: τι ακολουθεί τη σκόνη; Γιατί αν είναι βέβαιο πως δεν υπάρχει τίποτα, τότε να μπούμε στην οξιά, να σου μιλάω για τη μαμά μου και να παρακαλάμε να μας πάρει μαζί του ο τέλειος ύπνος. Παγωμένε! Το όνομά σου το καταλαβαίνεις τουλάχιστον; Μα...αφού να μιλήσεις δε μπορείς. Το μόνο σίγουρο.» Το ανθρωπάκι για πρώτη φορά άφησε τη γκριμάτσα να απλωθεί καλά στο πρόσωπό του, ο θυμός τον έκανε να φαίνεται λιγνός και ίσιος, συλλάβιζε, και η φωνή του κάλυπτε εκείνη της Αστρικής: «Μέ-σα στην ο-ξιά δεν μπαί-νω. Δεν ξέ-ρω τι εί-ναι η μα-μά σου. Πέ-ρα απ' τη σκό-νη, υ-πάρ-χει σκό-νη. Ε-σύ κι ε-γώ...». «Σωστά», επιδοκίμασε η Αστρική, «εγώ κι εσύ. Έτσι. Έμαθες έστω να μιλάς.» «Δε μ' α-ρέ-σει τ' ό-νο-μά μου», φώναξε δυνατότερα ο Παγωμένος, αλλά το μπράτσο της Αστρικής, ισχνό και τεντωμένο σαν σαΐτα, του έκοψε τη φόρα. «Αύριο», τόνισε, «αύριο ελπίζω να βελτιωθείς». Και μπήκαν μαζί στο δέντρο, που τους χωρούσε και περίσσευε και λίγη γωνία στην άκρη. Τα μαλλιά της Αστρικής ήτανε ελαφρώς λιγότερα απ' ό, τι πριν από δύο ημέρες.

ΗΜΕΡΑ ΤΡΙΤΗ

«Ουφ...» έκανε η Αστρική, «εγώ δεν μπορώ να περνάω την ημέρα μου έτσι». «Πώς έτσι;» «Χαζεύοντας και μιλώντας. Εμένα μ' αρέσουν τα κεράσια, οι φράουλες, τα μουσεία, τα πάρτυ, η αριθμητική, τα μεγάλα παζλ και...» «Και;» Η Αστρική ξανάρχισε να πονάει-στις κλειδώσεις, στις ωμοπλάτες, στους αστραγάλους, ψηλά στα ισχία, αλλά είπε να μη δώσει σημασία, κάτι καινούριο πάλι θα ξεφύτρωνε. Κούνησε μόνο ζωνρά τις παλάμες της. Ξαφνικά η σκόνη αναστέναξε και αποσύρθηκε σε πολύ μακρινό βάθος. Εμφανίστηκαν δύο άλογα, χορεύοντας κυκλικά με όρεξη. «Άλογα», εξήγησε στον Παγωμένο. «Σ' αρέσουν τ' άλογα;» «Ω, θα γίνω ιππέας!». Η Αστρική ευχήθηκε να 'χε μπροστά της ένα παζλ, να θυμηθεί πώς είναι οι εικόνες. Εκείνο το παλιό, με τις ιτιές και τον πύργο, το πανέρι με τα κυδώνια αναποδογυρισμένο, το σκύλο να ορμάει στον αέρα με το τελευταίο κυδώνι στα δόντια του, το χρώμα γεμάτο λακούβες κι ανεπαίσθητα βουνά. Χοροπήδησε. Το παζλ ξεδιπλώθηκε μπροστά της μεγαλοπρεπές, φρέσκο τοπίο. Ο Παγωμένος κοιτούσε σοβαρός. «Τι, δε σ' αρέσει;» «Θέλω πολλά παζλ», πρόφερε εκείνος με δυσκολία. Σαν να 'χε μεγαλώσει πολύ, αλλά αναμφισβήτητα η Αστρική εξακολουθούσε να ξέρει περισσότερα-αυτό δα έλειπε. Επομένως...Χτένισε τα μαλλιά της με τα δάχτυλα, τα αισθάνθηκε να κόβονται απότομα, σαν σκοινιά, ένωσε να κόβεται κι η αναπνοή της από τον πόνο όταν η πλάση γέμισε με χρώματα, ήχους και ζώα. Απ' τη φωλιά της αρκούδας ως τη μεσαία πύλη του πύργου έγραφε κύκλους μια πέρδικα, απ' το φαράγγι μέχρι το οροπέδιο δοκίμαζε τα βήματά του ένας πελαργός. Έκανε ψύχρα, η Αστρική ρίγησε, τουλάχιστον τα μαλλιά μου χαϊδεύουν ακόμη τους ώμους μου, σκέφτηκε, ταυτόχρονα μια καρδερίνα τσίμπησε την παλάμη της και μίλησε με τη δική της φωνή στην ύπαρξη που ανάσαινε δίπλα της: «Εμένα μ' αρέσει ο χορός, Παγωμένε. Ο χορός και η μουσική». Ταυτόχρονα αισθάνθηκε βαριά, ανεξήγητα βαριά.

ΗΜΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

Σφύριζε ο αέρας έξω από τον πύργο, αλλά όχι σαν μηχανή, όπως στις ημέρες της σκόνης· σφύριζε ενθαρρυντικά προς τα χείλη ενός κρυστάλλινου ποτηριού που είχε ξεχαστεί σε κάποιο παράθυρο, και λίγο κοροϊδευτικά, όπως παρατήρησε ο Παγωμένος. Ωχ, σκέφτηκε η Αστρική, τούτος εδώ χρειάζεται να μάθει ό, τι... δεν ξέρει! «Άκου», είπε, «αυτό είναι άλλο πράγμα, ολότελα άλλο από αυτό που νομίζεις· ο άνεμος δεν κοροϊδεύει, κάνει το κρύσταλλο να τραγουδάει». Και καθώς τα μάτια του την κοιτούσαν όσο πιο αμήχανα γινόταν, η Αστρική τραγούδησε μια μελωδία. «Αυτό είναι καντσονέτα», του εξήγησε μαλακά, «τη λέει η μαμά μου στο νυχτερινό μπάνιο και δεν πρέπει να τη μπερδέψεις με εκείνο, που είναι μαδριγάλι. Το λέει ο μπαμπάς μου όταν ετοιμάζει το φαΐ». Ξανατραγούδησε αγναντεύοντας την καμινάδα του πύργου. Ο Παγωμένος έδειξε να πονάει, πήρε βαθιά εισπνοή, φούσκωσαν οι μύες στο θώρακα και της κοιλιάς του· επιτέλους, έκανε με ικανοποίηση η Αστρική. Στην αρχή την ξεκούφανε με τους βροντερούς κι ακανόνιστους φθόγγους του, μετά όμως η φωνή του έγινε ευχάριστη και γεμάτη μυστική κίνηση. «Μας είπες ένα βουκολικό τραγουδάκι και μια αριέτα», του κούνησε η Αστρική το δάχτυλο, «αυτά τα λέει η αδερφή μου, όταν έχει αϋπνίες». Και κλώτσησε τον αέρα, που είχε προσωρινά σιγήσει, και μια συγκίνηση δονούσε το πέλαγος, μια περιέργεια ταρακουνούσε το λαχανόκηπο, μια χαρούμενη απορία χάιδευε τις καρυδιές. Πόλκα, μαζούρκα, τάνγκο, ταραντέλα, φώναζε η Αστρική και κυβερνιόταν από τα μέλη της, που απαντούσαν στους αφόρητους πόνους με τινάγματα ξέφρενου κύκνου, μεταφέροντάς την πολλά μίλια μακριά και πάλι στο ίδιο σημείο. Όσπου ο Παγωμένος τη σταμάτησε, στηρίζοντας στη γάμπα της το γόνατό του. «Τζαζ, φοξ τροτ, σάμπα και σουίνγκ». Ανοιγόκλεισε τα μάτια της αιφνιδιασμένη, όμως ο ρυθμός τελικά την παρέσυρε, παρόλο που αυτούς τους χορούς εκείνη δεν τους πολυκαταλάβαινε.

ΗΜΕΡΑ ΠΕΜΠΤΗ

«Κάνε να βρέξει, Θεούλη μου», παρακάλεσε η Αστρική μόλις η νύχτα αποτραβήχτηκε κι έστεκε ένα τόσο δα αστεράκι στον ουρανό, κι ο ήλιος έμενε κρυμμένος. Η οξιιά κατάξερη, ο ήχος του κεφαλιού στο ξύλο της όλο και πιο θαμπός. «Ποιος βρέχει;» ενδιαφέρθηκε αμέσως ο Παγωμένος. «Βρέχει ο Θεός» ίσα που σχημάτισαν τα χείλη εκείνης, «κι όλοι που αγαπώ είναι μαζί του και δεν ξέρω γι' αυτόν τίποτα, καλός είναι, κακός, περίεργος, υπάρχει ή όχι, δεν ξέρω, μόνο ότι είναι ο Θεός». Και για πρώτη φορά λυπήθηκε τον Παγωμένο, και ξέχασε πόσο πολύ δυσανασχετούσε κάθε φορά που αυτός έστρεφε τη μυτερή μούρη προς το μέρος της, πότε ανήμπορος σαν κούκλα, πότε πεισματομένος κι ανυποχώρητος σαν κάποιον που κάποτε γνώρισε, μα ήταν αδύνατο να τα ξεκαθαρίσει στο κουβάρι της μνήμης της· και τον άφησε να σκύψει μαζί της πάνω στο αγιόκλημα που λαγοκοιμόταν, και στα μυρμήγκια και τις κατσαρίδες που σέρνονταν ασταμάτητα, στα ποντικάκια που δάγκωναν τις πέτρες. «Να, είδες» πήγε να πει, όμως η λύπη την έκοψε, κι ένιωσε πόνο σαν να κουβαλούσε υγρά χαλίκια στο στήθος. «Μ' αυτούς που αγαπώ», ξανάπε, κι αυτός πήρε το εκνευριστικό του ύφος και της φώναξε: «Κανέναν δεν αγαπάς». Και τα μαλλιά της μείνανε τούφες στα χέρια. Ε όχι, είτε μέσα της, τη μαμά το μπαμπά την αδερφή θα τους βρω, ας χαλάσει ο κόσμος όλος κι ας κατεβεί ο ίδιος ο Θεός.

ΗΜΕΡΑ ΕΚΤΗ

«Τι θα πει ας χαλάσει ο κόσμος;» ρώτησε ο Παγωμένος κουνώντας ρυθμικά τα ρουθούνια του την άλλη μέρα το πρωί, μόλις βγήκανε απ' την οξιά. Είχε επιτέλους βρέξει. Ανόρεχτη, με κόκκινα κι ερεθισμένα πέλματα, η Αστρική προχωρούσε στις μύτες, με την ισορροπία να κερδίζεται και να χάνεται κάθε στιγμή. Γλίστρησε στη λάσπη που γυάλιζε, τα πόδια της έσκισαν τον αέρα σε μια δεξιοτεχνική φιγούρα χορεύτριας, τα χέρια χώθηκαν μέχρι τις ρίζες μιας αγριοτριανταφυλλιάς αντάρτισσας, εκεί που θ' άρχιζε ο γκρεμός στ' αλήθεια. Άκουσε το θόρυβο του ποδιού που ξεκόλλησε, σαν ψεύτικο, με τιτάνιο πόνο, και την ίδια στιγμή τα σύννεφα κρύφτηκαν πίσω από το μεγαθήριο του Χρηματιστηρίου, σαν να φοβήθηκαν τον ανοιχτό ουρανό, οπισθοχώρησαν μπροστά στους κίονες και τ' αετώματα της Όπερας, κύλησαν απαλά στο γυάλινο σκελετό της Βιβλιοθήκης, που δε φάνηκε ωστόσο να τους δίνει και πολλή σημασία, κι ο ήλιος ανέτειλε στο διωλιστήριο, στον άρρωστο ωκεανό με τις ραδιενεργές γραμμές, στην άλλη άκρη της πόλης. Έστριψε στα νηπιαγωγεία της παραγκούπολης, καρφωμένα στο αρχαίο λιμάνι, διέσχισε με ορμή το στρατόπεδο, σαν να ήθελε να αποφύγει κάτι απροσδιόριστο, χάιδεψε τις φυτείες οπίου και τα εργαστήρια ηρωίνης, μονίμως έτοιμα για δράση, και κουρασμένος έκοψε ταχύτητα στο γήπεδο ποδοσφαίρου, όπου ανέβηκε στο λεωφορείο για το σκουπιδότοπο. «Ο κόσμος, ο κόσμος που σου έλεγα, Παγωμένε». Το βλέμμα του ήταν αλλιώτικο. «Σαν ακαμάτρα μαριονέτα παραλίγο να σκοτωθείς μπροστά στα μάτια του κόσμου». Και της έδειξε τη φωτογραφία που κρατούσε: η Αστρική μικρούλα, ένα στρουμπουλό κι αστείο μωράκι, στο παιδικό υπνοδωμάτιο με την κουνουπιέρα και το χριστουγεννιάτικο δέντρο, με τη μαμά και το μπαμπά παρόντες και δυνατούς, να την προστατεύουν από τα μάτια του κόσμου. «Δε με λένε πια Παγωμένο, η οικογένειά σου με φωνάζει Ζαν». Και κοίταξαν μαζί στον ορίζοντα. Η μαμά κι ο μπαμπάς στριμωγμένοι στην ανθρωποθάλασσα, γιορτινοί κι ολόιδιοι με όλους τους άλλους, αδιάφοροι κι ευτυχισμένοι, σαν να συμμετείχαν σε μια μεγάλη πομπή, με ορχήστρες να θριαμβεύουν, πυροτεχνήματα, παγωτά, σάντουιτς και πεταμένα χαρτιά στο δρόμο. Η Αστρική με τον Ζαν ακολούθησαν, εκείνος χώθηκε στο πλήθος με ενθουσιασμό. Όμως αυτή έμεινε πίσω, το πόδι που της έλειπε την εμπόδιζε να τους αναζητήσει. Ένιωθε σαν να είχε ένα σώμα ασήκωτο, μαζί με εκείνο των γονιών της, του Ζαν, και τόσων ανθρώπων που δε θα προλάβαινε να γνωρίσει. Και καθώς τους έβλεπε να χάνονται, τους ξέχασε, σαν να μην είχαν υπάρξει ποτέ γι' αυτήν, και θυμότανε πια μόνο το όνομά της. Χάρισε τη φωτογραφία στο παιδί μιας ζητιάνας, στη συμβολή των κεντρικών οδών της πόλης, εκεί όπου στοιβάζονταν τράπεζες και ξενοδοχεία. Σύρθηκε μέχρι το κούφωμα της οξιάς, χωρίς να θυμάται και να καταλαβαίνει, βυθίζοντας στις εσοχές του κορμού τον ήχο της, που ξεπερνούσε το μυαλό της: «Κι αυτό, παγωμένε μου Ζαν, είναι η ποίηση».

ΗΜΕΡΑ ΕΒΔΟΜΗ

Το γυμνό κρανίο του κοριτσιού μούδιαζε, είχανε παγώσει και τα δόντια, το γερό πόδι έμενε ακίνητο, άχρηστο βάρος. «Νομίζω πως θέλεις να με ρωτήσεις κάτι.» Η οξύτητα της φωνής διατρυπούσε το φλοιό της οξιάς. Γιατί με λένε Αστρική...γιατί με φώναζες Αστρική, ήταν η ερώτηση που θα έφευγε από τα χείλη της, αλλά τελικά δεν έφυγε, κανείς δεν ξέρει για ποιο λόγο. Εν τω μεταξύ η ξένη φωνή μουρμούριζε κάτι ακατάληπτο, βραχνά, σαν χορωδία από ξερά φρύγανα. «Θα γινόσουν σπουδαία μπαλαρίνα. Έδωσες μια δεύτερη ευκαιρία σε όλους. *Είσαι* μπαλαρίνα-των άστρων. Για τα μέτρα της γης...είν' αλήθεια ότι το βάρος που κουβαλούσες παραήταν μεγάλο». «Το βάρος...ποιο βάρος; Πώς να καταλάβω, αφού...Νομίζω πάντως πως δεν ήμουν και πολύ αχάριστη. Τελικά...σιγά την απώλεια και τα αίματα. Τι σημασία, τι σημασία έχει» Δεν πρόλαβε να ακούσει την απάντηση, γιατί ο ύπνος την είχε κατακτήσει μια για πάντα. Έξω από την αίθουσα χορού ήταν παρκαρισμένο το αυτοκινητάκι του μπαμπά, η μοτοσυκλέτα της μαμάς, το ποδήλατο της αδερφής και το αλογάκι του Ζαν, που τα 'χε καταφέρει να γίνει ιππέας. Οι μουσικοί ευδιάθετοι πείραζαν ο ένας τον άλλον, ο μαέστρος ξεσκόνιζε το φράκο του. Μα η σκηνή προοριζόταν να μείνει άκεφη και άδεια, ή μάλλον ακριβώς στο κέντρο στριφογύριζαν, με πολύ κέφι και με ρόδινα δάκρυα, μερικά φυλλαράκια οξιάς.

«Μ' έχεις κουράσει», ξερόβηξε ο Θεός, «κακώς ανακατεύτηκα». «Πολλά τσιγάρα κάπνισες», παρατήρησε η Αστρική. «Προσπάθησε να αποτοξινωθείς. Θα σε ωφελήσει». Κι επιτέλους σώπασε. Έτσι νομίζω δηλαδή.

Ποιος μπορεί να πει μια λέξη αληθινή;